

Důležité upozornění

všem studentům Katedry českého jazyka a literatury FP TUL

K úrovni seminárních prací z českého jazyka a literatury

Doporučuji všem studentům, aby si následující text stáhli, případně vytiskli, a při práci na seminárních úkolech a zvláště na bakalářských a magisterských pracích jej průběžně konzultovali a zásady v něm obsažené striktně dodržovali.

1. V poslední době se na vysokých školách, a taktéž u značné části studentů naší katedry, projevuje **neschopnost** a/nebo nechuť **uvádět v seminárních a dalších písemných pracích zdroje poznatků a formulací**. V důsledku nebývale snadné dostupnosti různých informací na internetu, jakož i v důsledku obecného poklesu morálního vědomí o pojmu cizí vlastnictví se rozmáhá bezostyšné vykrádání cizích myšlenek. V praxi našich studentů se to projevuje tak, že **uvádějí cizí texty nebo jejich části bez odkazu na pramen. Povinnost citovat**, tj. explicitně odkázat na přebírané části odborné literatury uvozovkami na začátku i na konci převzatého textu, a dále v seznamu literatury uvést autora a jeho dílo podle citační, resp. bibliografické normy, **mnozí studenti nerespektují**. Obdobně to platí o parafrázování, tj. volném přeformulování uváděných cizích myšlenek.

2. Řada studentských prací připomíná montáž doslovných citací v lepším případě z několika zdrojů, ale leckdy i ze zdroje jediného, s několika jednotlivými, zcela náhodně rozmístěnými poznámkami. Naprosto běžně bývají citovány několikaodstavcové bloky textu. Parafráze jsou spíše výjimkou – studenti se většinou ani nepokoušejí vyjádřit myšlenku vlastními slovy, často zřejmě proto, že tomu, co citují, nerozumějí. Opisují tak doslova i stylově silně příznakové úseky, aniž by je jako citaci označili, případně je konzultovali s vedoucím práce či jiným pedagogem. Pokud už studenti k parafrázím přistoupí, zpravidla nepovažují za nutné k původnímu textu odkázat, což je stejné pochybení jako v případě neuvedené citace.

3. **Seminární práce nemůže být pouhou montáží citací či koláží citací a parafrází. Musí obsahovat podstatnější části, jejichž původcem je sám student.** V textu práce musí být zřetelný odstup od citací a parafrází a student má k těmto zdrojům zaujímat určité stanovisko a v textu by mělo být zřejmé i bez poznámky, kde končí parafráze a nastupují vlastní myšlenky. Jakkoli je to u prací zejména v humanitních oborech obtížné určit, není přípustné, aby práce sestávala např. z 80 % z citací (i kdyby byly náležitě značeny), z 10 % z parafrází a z 10 % z vlastního textu, což je bohužel dost časté. Uvádíme-li tedy kvůli názornosti poměry, měly by být spíš opačné.

4. Jako příklad naprosto nevhodného přístupu k seminárním a jiným pracím lze uvést následující. Studenti např. v literární práci i přes negativní upozornění často z internetu stáhnou nejprve životopis a bibliografii autora (1–3 strany textu; běžně zkopírováno včetně chyb, s jediným odkazem na zdroj; občas opsáno ze slovníku či učebnice) a pak podle okolností připojí další 1–4 strany silně kolísavé úrovně. Opsané (nepřiznané) části textu ostře stylově a obsahově kontrastují s formulacemi, které studenti k citacím doplní jako svůj původní text.

5. Zarážející je **neschopnost** některých studentů **posoudit kvalitu zdroje** a přistupovat k němu s kritickým odstupem. Objevují se tak např. práce s citacemi ideologicky zaměřených předlistopadových interpretací nebo práce citující scestné texty z nejrůznějších internetových

serverů často pochybné úrovně apod. Takový přístup k informacím má negativní vliv na výslednou kvalitu práce.

6. Přesto, že v příslušných proseminářích jsou studenti už od 1. ročníku vedeni k dodržování náležitého postupu při zpracování textu, a přesto, že pracovníci katedry soustavně poukazují na nedostatky seminářních prací uvedené výše, situace se nelepší. Proto zde uveřejňuji jednoduchý **vzor, jak citovat a parafrázovat** v písemných studentských pracích.

6.1 Schéma citace v textu.

Autorka tvrdí, že: „.....“. Srov. Slavíčková, E.: Retrogradní morfologický slovník češtiny. Praha, Academia 1975, s. 223.

M. Červenka (1994, s. 116) uvádí, že „v souvislosti s“, avšak A. Stich (1998, s. 15-16) se proti tomu domnívá: „.....“.

Lze rovněž využít automatické funkce poznámek pod čarou nebo vysvětlivek.

V seznamu odborné literatury, připojeném na konci práce, jsou pak bibliografické údaje uvedeny podle některé bibliografické normy. Na našem pracovišti dáváme přednost normám ISO a ČSN.

6.2 Schéma parafráze cizího textu a odkazu na něj.

Jak uvádí Z. Šanda ve stati s názvem, Česká literatura, 54, 2004, s. 61, je možné naratologické bádání rozdělit do několika směrů. První se nazývá

Apod. I zde je možné využít automatické funkce poznámek pod čarou nebo vysvětlivek.

7. Studenti by měli vzít na vědomí, že **chybné zacházení se zdroji**, ať vědomé nebo nevědomé, **je v odborné práci závažným přestupkem. Nedodržování zde uváděných zásad tak bude tvrdě sankcionováno**, a to od neudělení zápočtu nebo neuznání zkoušky až – při opakovaných krádežích cizích myšlenek – po návrh na zahájení disciplinárního řízení, na jehož konci může být i podmíněčné vyloučení ze studia.

V Liberci 24. 3. 2009

Prof. PhDr. Oldřich Uličný, DrSc.

vedoucí Katedry českého jazyka a literatury FP TUL

